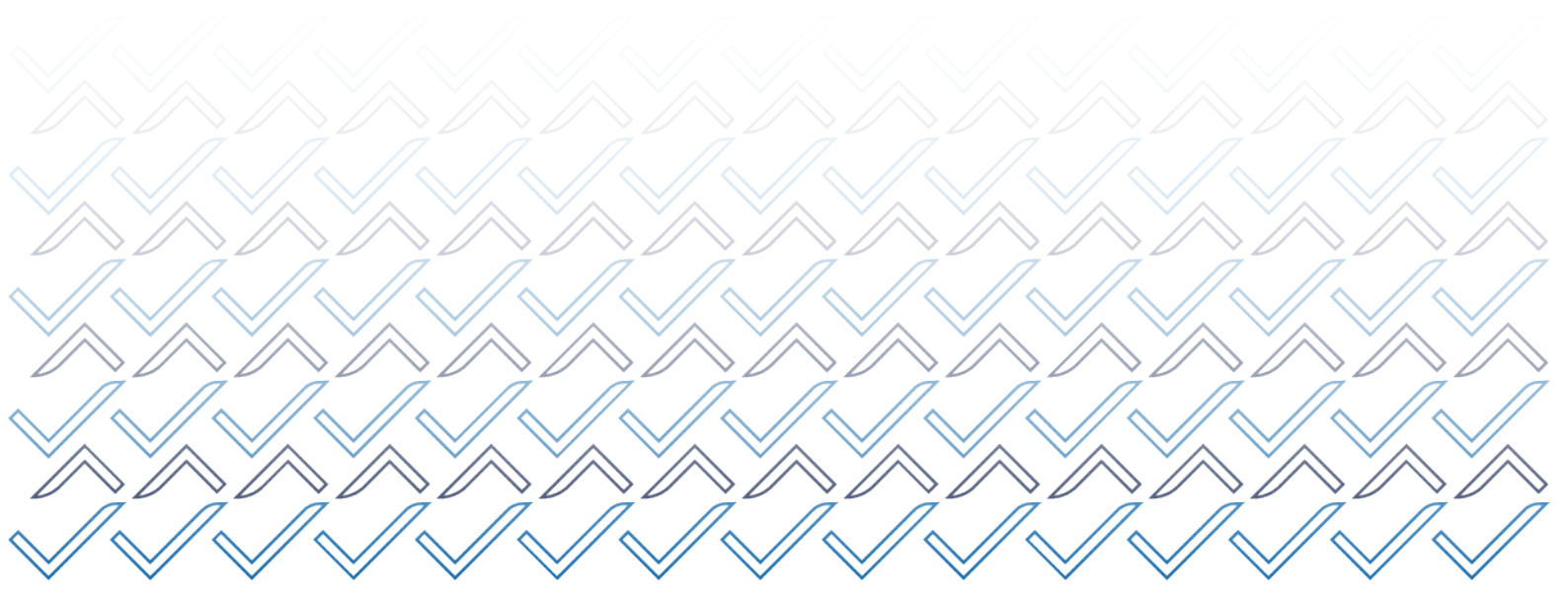

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

2022 METŲ VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ FINANSINIO AUDITO REZULTATAI

2023 m. rugsėjo 29 d.

Nr. FAE-6

Valstybės kontrolė – aukščiausiaji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Giedrė Stalauškienė (departamento vadovė), Rita Švedienė (grupės vadovė), Laura Janulevičienė, Laimutė Kazlauskienė, Rasa Pašilienė, Jaroslav Rimoit, Jurgita Rusteikienė, Milda Marozienė, Violeta Trainavičiūtė, Ernestas Maksimas Bykovas (iki 2023-02-28).

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	8
AUDITO REZULTATAI	10
1. KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ VERTINIMAS	10
1.1. Finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų	10
1.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų	16
2. SOCIALINIO DRAUDIMO REZERVINIS FONDAS KAUPIAMAS IKI VIENERIŲ METŲ IŠLAIDŲ DYDŽIO	17
3. SUVIENODINTI VALSTYBĖS SOCIALINIŲ FONDŲ BIUDŽETŲ SUDARYMO PRINCIPAI	18
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	19
PRIEDAI	21
1 priedas. Audito apimtis ir metodai	21
2 priedas. Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniui	24
3 priedas. Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniui	26

PAGRINDINIAI FAKTAI

6,72 mlrd. Eur

Valstybinio socialinio draudimo fondo pagrindinės veiklos pajamos.

6,02 mlrd. Eur

Valstybinio socialinio draudimo fondo pagrindinės veiklos sąnaudos.

2,37 mlrd. Eur

Valstybinio socialinio draudimo fondo grynasis turtas.

1,96 mlrd. Eur

Valstybinio socialinio draudimo rezervas.

119,7 mln. Eur

Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje nurodytas trumpalaikių įsipareigojimų (sukauptų mokėtinų sumų) likutis. Dėl su išmokų skyrimu susijusių neužregistruotų ūkinių operacijų negalime patvirtinti, kokia suma šis likutis turi būti didesnis.

5 899,2 mln. Eur

Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje nurodytos socialinių išmokų sąnaudos. Dėl su išmokų skyrimu susijusių neužregistruotų ūkinių operacijų negalime patvirtinti, kokia suma šios sąnaudos turi būti didesnės.

705,7 mln. Eur

Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje nurodytas 2022 metų grynasis perviršis. Dėl su išmokų skyrimu susijusių neužregistruotų ūkinių operacijų negalime patvirtinti, kokia suma šis perviršis turi būti mažesnis.

4 036,0 mln. Eur

Iki 2026 m. pabaigos prognozuojamas sukaupti Valstybinio socialinio draudimo rezervas. Siekiama sukaupti vienerių metų fondo išlaidų dydžio rezervą*.

* Šis dydis 2023 m. pagal 2022 m. duomenis sudarytų 6 656 mln. Eur.

SANTRAUKA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Valstybės kontrolės įstatymu ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, atlikome 2022 m. Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių finansinį auditą.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kurie apima tarptautinius audito standartus. Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu nustatyti dalykai, o nepriklausomos nuomonės dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių pareiškiamos audito išvadoje. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 1 priede „Audito apimtis ir metodai“ ([21–23 psl.](#)).

Pagrindiniai audito rezultatai

1. 2022 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose yra reikšmingų duomenų iškraipymų

Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai ne visais reikšmingais atžvilgiais sudaryti vadovaujantis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (VSAFAS) ir kitų teisės aktų reikalavimais. Nustatėme reikšmingų konsoliduotųjų finansinės būklės, veiklos rezultatų, grynojo turto pokyčių ataskaitų (trumpalaikių investicijų, pinigų ir pinigų ekvivalentų, trumpalaikių įsipareigojimų, grynojo turto, pagrindinės veiklos sąnaudų, pagrindinės veiklos perviršio ar deficito, grynojo perviršio ar deficito straipsnių) ir konsoliduotosios biudžeto pajamų ir išlaidų ataskaitos duomenų (išlaidų ir einamųjų metų rezultato straipsnių) bei rinkinių aiškinamųjų raštų atitinkamų duomenų iškraipymų, kuriuos lėmė:

- ✓ sisteminiai apskaitos tvarkymo trūkumai, dėl kurių:
 - ūkinės operacijos, susijusios su pensinių ir nepensinių išmokų skyrimu (tais atvejais, kai dėl įvairių priežasčių šios išmokos nepasiekė gavėjų), nebuvo užregistruotos apskaitoje audituojamu ir ankstesniais laikotarpiais. Neužregistruotų operacijų masto VSDF valdyba audito metu identifikuoti negalėjo. Dėl šių aplinkybių negalime patvirtinti, kokia suma yra sumažinti fondo trumpalaikiai įsipareigojimai, socialinių išmokų sąnaudos (išlaidos), o pagrindinės veiklos ir einamųjų metų rezultatas (perviršis), grynasis perviršis, grynasis turtas ir jį sudarantys straipsniai – padidinti (1.1 ir 1.2 poskyriai, [10–12 psl.](#) ir [16–17 psl.](#)). Fondo valdyba planuoja neatitiktis ištaisyti sudarydama 2023 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius, o audito metu pateiktą rekomendaciją įgyvendinti iki 2027-12-31, sukūrus naują programinės įrangos modulį;

- gautinos iš užsienio socialinės apsaugos agentūrų kompensavimo sumos už nedarbo socialinio draudimo išmokas užregistruotos patikimai jų neįvertinus, o jų nuvertėjimas ir nurašymas užregistruotas neteisingai. Agentūroms nekompensavus arba kompensavus tik dalį išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų, atitinkamomis sumomis nėra atstatomas socialinių išmokų sąnaudų sumažinimas, o registruojamos nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos. Dėl šių aplinkybių negalėjome patvirtinti gautinų sumų 1,9 mln. Eur likučio, su jomis susijusių 5,5 mln. Eur pagrindinės veiklos sąnaudų (išlaidų) ir ta pačia suma nurodyto pagrindinės veiklos ir einamųjų metų rezultato (perviršio), grynojo perviršio bei grynojo turto teisingumo (1.1 ir 1.2 poskyriai, [13–14 psl.](#) ir [16–17 psl.](#)). Fondo valdyba planuoja neatitiktis ištaisyti ir audito metu teiktą rekomendaciją įgyvendinti iki 2024-02-28;
- ✓ neteisingai pergrupuotos 100 mln. Eur trumpalaikės investicijos, kurios ataskaitinio laikotarpio pabaigoje buvo perkeltos į pinigų ir pinigų ekvivalentų straipsnį (1.1 poskyris, [15 psl.](#));
- ✓ nepaaiškintas konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių einamųjų metų rezultatų (perviršio) skirtumas, kuris yra 29,4 tūkst. Eur didesnis nei nurodytas šiose ataskaitose (1.1 ir 1.2 poskyriai, [15–16 psl.](#) ir [16–17 psl.](#)).

2. Socialinio draudimo rezervinis fondas kaupiamas iki vienerių metų išlaidų dydžio

Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje Valstybinio socialinio draudimo rezervo fondas sudarė 1 962,2 mln. Eur. VSDF valdyba prognozuoja iki 2026 metų pabaigos rezervo fondo augimą iki 4 036,0 mln. Eur. Šio rezervo piniginiai ištekliai valstybinio socialinio draudimo išmokoms finansuoti gali būti naudojami tik išskirtiniais atvejais: vadovaujantis Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniu įstatymu nustačius ir paskelbus išskirtines aplinkybes ir kai dėl šių aplinkybių atsiradimo nepakanka VSDF biudžeto atitinkamos valstybinio socialinio draudimo rūšies pajamų. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teigimu, šiuo metu rezervas tebekaupiamas – siekiama sukaupti teisės aktuose nustatyto dydžio, t. y. paskutinių praėjusių metų fondo metinių išlaidų sumos dydžio, rezervą ([2 skyrius, 17–18 psl.](#)).

3. Suvienodinti valstybės socialinių fondų biudžetų sudarymo principai

Įgyvendinant 2018–2019 m. Valstybės kontrolės teiktas rekomendacijas suvienodinti valstybės socialinių fondų – Valstybinio socialinio draudimo fondo, Garantinio fondo, Ilgalaikio darbo išmokų fondo – biudžetų sudarymo ir tvirtinimo principai. 2023-05-23 priimtas Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo įstatymas, kuriuo vadovaujantis visų valstybės socialinių fondų biudžetai bus sudaromi taikant kaupimo principą ir tvirtinami vienu įstatymu, valstybės socialinio draudimo fondo biudžete pajamos ir sąnaudos bus tvirtinamos pagal socialinio draudimo įmokų rūšis, o aiškinamajame rašte pateikiama informacija apie kiekvienos rūšies numatomus sukaupti rezultatus. Įgyvendinant naujas įstatymo nuostatas patvirtintos Valstybės socialinių fondų biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės, patvirtinti naujos redakcijos Valstybės socialinių fondų biudžetų planavimo tvarkos aprašai, Valstybės socialinių fondų biudžetų klasifikacijos ir papildomos lentelės.

Nors 2024 metų valstybės socialinių fondų biudžetai jau bus sudaryti kaupimo principu, tačiau, atsiskaitant dėl 2024 metų, VSDF valdyba dar teiks po du tuo pačiu kaupimo principu parengtus valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinius (finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų), kadangi Finansų ministerija dar nėra parengusi VSAFAS pakeitimų, reglamentuosiančių biudžeto vykdymo duomenų atskleidimą metiniame ataskaitų rinkinyje. Finansų ministerija iki 2023 m. pabaigos planuoja parengti atskirą valstybės socialiniams fondams skirtą standartą, tačiau jo nuostatas numatoma taikyti atsiskaitymui dėl 2025 metų, nes dar būtina pritaikyti VSAKIS šių rinkinių konsolidavimui į nacionalinį ataskaitų rinkinį ([3 skyrius, 18 psl.](#)).

Rekomendacijos

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai

1. Siekiant teisingos Valstybinio socialinio draudimo fondo įsipareigojimų ir su jais susijusių sąnaudų apskaitos, išmokų taikomojoje sistemoje įdiegti funkcionalumus arba parinkti kitas priemones, užtikrinančias laiku atliekamą ir visų duomenų apie priimtus sprendimus dėl pensinių ir nepensinių išmokų skyrimo perkėlimą ar registravimą Finansų valdymo sistemoje (2–8 p.).
2. Siekiant teisingos Valstybinio socialinio draudimo fondo įsipareigojimų ir su jais susijusių sąnaudų apskaitos, įsivertinti įsipareigojimų, kylančių išmokų gavėjų mirties atveju paveldėtojams (iki sprendimo paveldėtojui skirti išmoką priėmimo), pripažinimo kriterijų atitiktį VSAFAS ir pagal vertinimo rezultatus patikslinti ar papildyti VSDF apskaitos politiką (2–8 p.).
3. Siekiant teisingos VSDF turto ir sąnaudų apskaitos: įsivertinti apskaitomų gautinų sumų, susijusių su išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimu, pripažinimo kriterijų atitiktį VSAFAS, jų nurašymo ūkinių operacijų registravimą ir pagal vertinimo rezultatus patikslinti ar papildyti VSDF apskaitos politiką. Vadovaujantis 7-uoju VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“ atlikti reikiamus koreguojančius įrašus apskaitoje (9–14 p.).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ ([19–20 psl.](#)).

Aktuali informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius yra skelbiama atviruose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

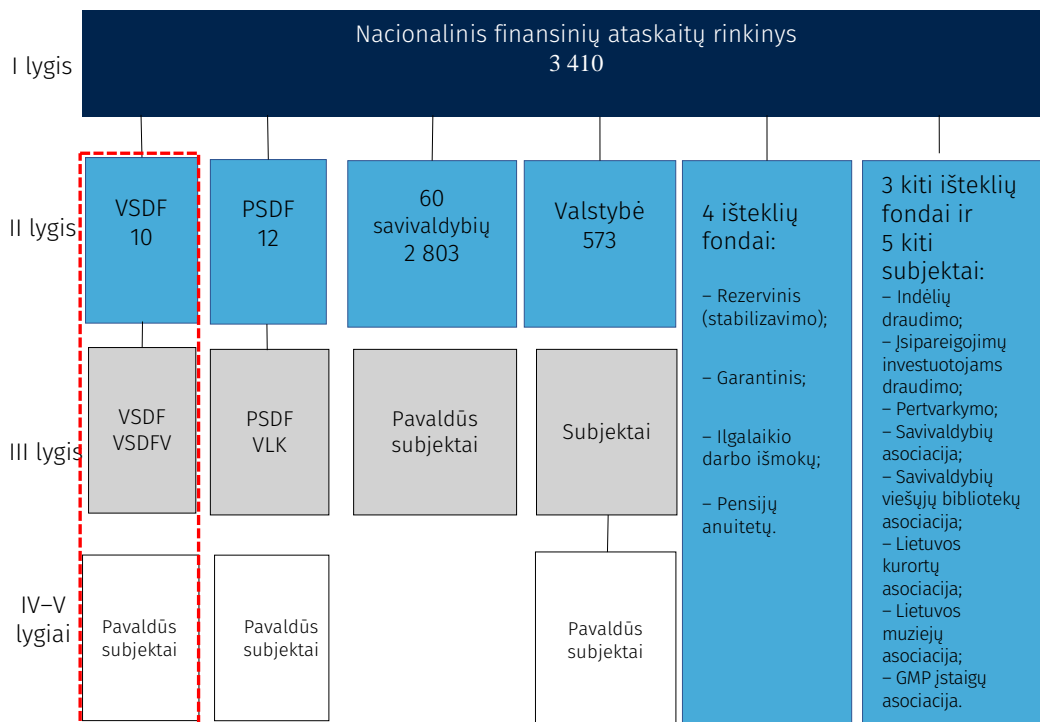
ĮŽANGA

Valstybės kontrolė kiekvienais metais atlieka Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių auditą ir teikia Seimui ir šiuos rinkinius parengusiam viešojo sektoriaus subjektui valstybinio audito išvadą ir ataskaitą¹.

Fondą administruoja ir metinių ataskaitų rinkinį rengia Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir jos teritoriniai skyriai². Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys – tai fondo administravimo įstaigų, fondo ir jo administravimo įstaigų kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinys, parengtas kaip vieno viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinys, ir fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, kuriame pateikiami šio fondo biudžeto vykdymo duomenys³.

Nacionaliniame finansinių ataskaitų rinkinyje pagal penkis konsolidavimo lygius konsoliduoti 10-ies Valstybinio socialinio draudimo fondo (VSDF) grupei priklausančių viešojo sektoriaus subjektų (VSDF valdybai pavaldžių įstaigų administruojamų 5 išteklių fondų, 5 fondų administravimo įstaigų) duomenys. Informacija apie VSDF konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio sudėtyje pagal konsolidavimo lygius pateikta 1 paveiksle.

1 pav. Konsolidavimo lygiai, grupę sudarančių subjektų skaičius ir Valstybinio socialinio draudimo fondo finansinių ataskaitų rinkinys nacionaliniame finansinių ataskaitų rinkinyje

Šaltinis – Valstybės kontrolė

¹ Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 2 d. 3 p. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31); Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 30 str. 2 d. 2 p. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

² Kauno, Panevėžio, Klaipėdos ir Vilniaus skyriai.

³ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2 str. 21 d. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

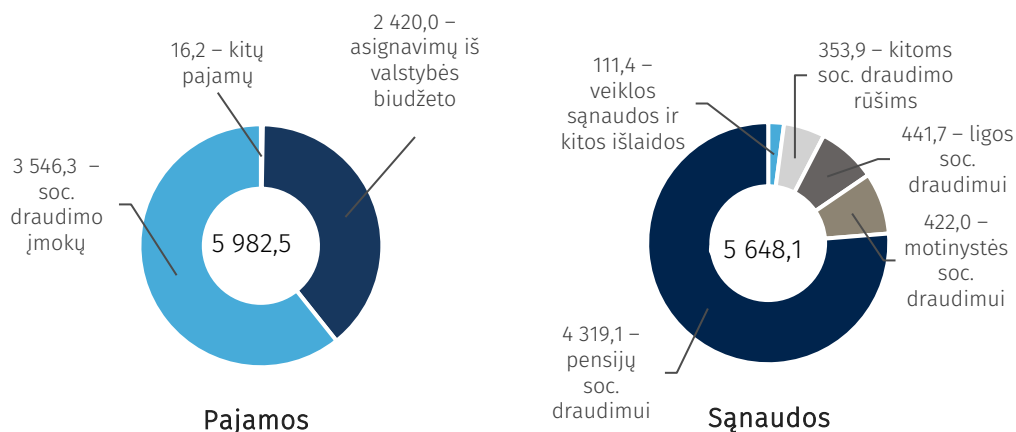
Fondo metinių ataskaitų rinkinys ne vėliau kaip iki kitų metų spalio 1 d. teikiamas Vyriausybei, kuri, pritarusi ataskaitų rinkiniui, teikia jį Seimui ne vėliau kaip iki spalio 10 d. Valstybės kontrolė ne vėliau kaip iki spalio 1 d. Vyriausybei ir ne vėliau kaip iki spalio 10 d. Seimui pateikia valstybinio audito išvadą ir audito ataskaitą dėl audituotų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių⁴.

Fondo valdymo sistemoje dalyvauja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, rengianti teisės aktų projektus socialinio draudimo politikos srityje, kontroliuojanti fondo valdybos veiklą, vykdanči kitas šios srities funkcijas, ir fondo taryba, nagrinėjanti ir priimanči sprendimus socialinio draudimo politikos įgyvendinimo klausimais.

Valstybinio socialinio draudimo įstatyme⁵ nustatyta, kad šis fondas – tai centralizuoti tiksliniai finansiniai ir materialiniai ištekliai, kurie yra įtraukiami į apskaitą nuo valstybės ir savivaldybių biudžetų atskirtame fondo biudžete ir yra naudojami pensijų, ligos, motinystės, nedarbo bei nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui finansuoti, valdyti ir administruoti.

Fondo biudžetas buvo vykdomas vadovaujantis Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2022 m. rodiklių patvirtinimo įstatymu, kuriuo patvirtintos fondo 2022 m. biudžeto pajamos ir sąnaudos (2 pav.).

2 pav. Įstatymu patvirtintos Valstybinio socialinio draudimo fondo pajamos ir sąnaudos 2022 m., mln. Eur

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2022 m. rodiklių patvirtinimo įstatymo duomenis

⁴ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 30 str. 3 d., 32 str. 6 ir 7 d. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

⁵ Valstybinio socialinio draudimo įstatymas, 2 str. 14 d. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

AUDITO REZULTATAI

1. KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ VERTINIMAS

1.1. Finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų

1. Visi viešojo sektoriaus subjektai buhalterinę apskaitą turi tvarkyti pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, o viešojo sektoriaus subjektų grupių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius rengti Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinėje sistemoje (VSAKIS). Nustatėme, kad VSDF valdyba ne visais atvejais taikė VSAFAS ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius apskaitą ir atskaitomybę: buvo nustatyti reikšmingi⁶ konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio finansinės būklės ataskaitos trumpalaikių investicijų, pinigų ir pinigų ekvivalentų, trumpalaikių įsipareigojimų, grynojo turto ir jį sudarančių straipsnių; veiklos rezultatų ataskaitos pagrindinės veiklos sąnaudų (nuvertėjimo ir nurašytų sumų ir socialinių išmokų sąnaudų grupėse), pagrindinės veiklos ir grynojo perviršio ar deficito straipsnių; grynojo turto pokyčių ataskaitos ataskaitinio laikotarpio sukaupto perviršio ar deficito, grynojo turto straipsnių; aiškinamojo rašto atitinkamų duomenų iškraipymai (2–21 p.), kurie turėjo įtakos auditoriaus nuomonei. Šioje ataskaitoje pateikiame ir nustatytus iškraipymus, kurie nedarė įtakos auditoriaus nuomonei, tačiau į juos turėtų būti atsižvelgta rengiant fondo kitų ataskaitinių laikotarpių ataskaitas (22 p.). Apie visus nustatytus duomenų iškraipymus fondo valdyba audito metu buvo informuota raštais⁷. Visų nustatytų duomenų iškraipymų įtaka pateikta 2 priede, [24-25 psl.](#)

Dėl apskaitoje neužregistruotų su pensinių ir nepensinių išmokų skyrimu susijusių ūkinių operacijų negalime patvirtinti, kokia suma turi būti didesni fondo įsipareigojimai ir sąnaudos, o einamųjų metų rezultatas (perviršis) ir grynasis turtas – mažesni

2. Pagal fondo apskaitos politiką⁸, tvarkant jo apskaitą ir sudarant finansinių ataskaitų rinkinį, vadovaujamosi kaupimo principu – ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai apskaitoje registruojami tada, kai jie įvyksta, ir pateikiami to laikotarpio finansinėse ataskaitose. Sąnaudos registruojamos tada, kai jos patiriamos (t. y. išnagrinėjus pateiktus socialinių išmokų gavėjų dokumentus ir priėmus sprendimą dėl socialinių išmokų iš fondo skyrimo), neatsižvelgiant į pinigų išmokėjimą. 11-asis VSAFAS⁹ nustato, kad sąnaudos pripažįstamos ir registruojamos apskaitoje tą ataskaitinį laikotarpį, kurį jos buvo padarytos – kai

⁶ Žr. šios ataskaitos 1 priedą „Audito apimtis ir metodai“.

⁷ 2023-03-15 Nr. SD-(120-9.1.1-E-6161)-283; 2023-03-21 Nr. SD-(120-9.1.1-E-6161)-308; 2023-08-23 Nr. SD-(120-9.1.1-E-6161)-838.

⁸ VSDF apskaitos politika, 455 ir 456 p., VSDF direktoriaus 2013-12-31 įsakymas Nr. V-386, 2022-04-28 įsakymo Nr. V-164 redakcija.

⁹ 11-asis VSAFAS „Sąnaudos“, 4 p.

uždirbamos su jomis susijusios pajamos, t. y. parduodamos prekės arba suteikiamos paslaugos, atliekami veiksmai vykdant priskirtas funkcijas, neatsižvelgiant į pinigų išleidimo laiką.

3. VSDF apskaitos politikoje nustatyta, kad socialinių išmokų apskaičiavimas vykdomas Išmokų taikomojoje sistemoje (Išmokų TS). Pagal valstybinio socialinio draudimo sąnaudų rūšis apskaičiavus išmokas Išmokų TS formuojami išmokų žiniaraščiai, kurių duomenys perduodami į Finansų valdymo sistemą (FVS). FVS gavus duomenis apie priskaičiuotas socialines išmokas, registruojamos apskaitos operacijos ir vykdomi išmokų mokėjimai¹⁰. Išmokų TS neformuoja vienkartinio mokėjimo žiniaraščių, kai VSDF administravimo įstaigos neturi išmokų gavėjų, kuriems apskaičiuota išmoka, banko sąskaitų, išmokų gavėjai yra mirę (mokėjimo žiniaraščiai (ne)formuojami priklausomai nuo informacijos apie mirties faktą gavimo momento) ir kai į administratorių nesikreipė paveldėtojai, turintys teisę gauti mirusiems išmokų gavėjams priklausančias išmokas. Tokiais atvejais reikiama informacija, būtina ūkinų operacijų registravimui, nėra perkeliama į FVS, t. y. tvarkant VSDF apskaitą kaupimo principo laikomasi ne visa apimtimi – nesilaikant 11-ojo VSAFAS¹¹ apskaitoje neužregistruojama dalis fondo įsipareigojimų ir su jais susijusių sąnaudų.
4. VSDF apskaitos politikoje nėra nustatyti kriterijai, požymiai ir įvertinimo būdai, pagal kuriuos išmokų gavėjų mirties atveju kylantys fondo įsipareigojimai paveldėtojams (iki tol, kol jiems pasikreipus į administratorių priimamas sprendimas skirti išmoką), pripažįstami apskaitoje ir priskiriami atitinkamai įsipareigojimų grupei. Praktikoje šiais atvejais ūkinės operacijos VSDF apskaitoje nėra registruojamos. 17-asis VSAFAS nustato finansinių įsipareigojimų, o 18-asis – atidėjinių ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų, pripažinimo, įvertinimo, registravimo apskaitoje ir pateikimo finansinėse ataskaitose reikalavimus. Finansų ministerijos parengtose rekomendacijose¹², be kita ko, pateikti ir įsipareigojimų, atidėjinių, neapibrėžtųjų įsipareigojimų atskyrimo pagal kriterijus paaiškinimai. Šių nuostatų turėtų būti laikomasi vertinant ir nustatant įsipareigojimų pripažinimo fondo apskaitoje kriterijus ir įvertinimo būdus.
5. VSDF valdyba auditoriams negalėjo pateikti pensinių ir nepensinių išmokų gavėjų, kuriems 2022 metais ir ankstesniais laikotarpiais nebuvo išmokėtos skirtos pensinės ir nepensinės išmokos, sąrašų, nes jų suformuoti dėl nepakankamų naudojamų informacinių sistemų programinių nustatymų (funkcijų trūkumas) neturėjo galimybės¹³. Šie sisteminiai trūkumai, dėl kurių ne visos ūkinės operacijos registruojamos apskaitoje, buvo ir ankstesniais laikotarpiais.
6. Siekiant teisingai tvarkyti VSDF įsipareigojimų ir su jais susijusių sąnaudų apskaitą, VSDF valdybai rekomendavome¹⁴ Išmokų TS įdiegti funkcionalumus arba parinkti kitas priemones, užtikrinančias laiku atliekamą visų duomenų apie priimtus sprendimus dėl pensinių ir nepensinių išmokų skyrimo perkėlimą ar registravimą FVS ir įvertinti įsipareigojimų, kylančių išmokų gavėjų mirties atveju paveldėtojams (iki sprendimo paveldėtojui skirti išmoką priėmimo), pripažinimo kriterijų atitiktį VSAFAS ir pagal vertinimo rezultatus patikslinti ar papildyti VSDF apskaitos politiką.

¹⁰ VSDF apskaitos politika, 457 ir 458 p., VSDF direktoriaus 2013-12-31 įsakymas Nr. V-386, 2022-04-28 įsakymo Nr. V-164 redakcija.

¹¹ 11-asis VSAFAS „Sąnaudos“, 4 p.

¹² Nr. SR-1/2022-08 „Dėl atidėjinių, neapibrėžtųjų įsipareigojimų ir neapibrėžtojo turto finansinės apskaitos“ (2022-08-31 redakcija).

¹³ VSDF valdybos informacija, pateikta auditoriams 2023-02-15 el. paštu.

¹⁴ Valstybės kontrolės 2023-03-15 raštas Nr. SD-(120-9.1.1-E-6161)-283.

7. Fondo valdyba rekomendacijoms įgyvendinti (terminas iki 2027-12-31) numatė¹⁵ penkias priemones, iš kurių tris¹⁶ valdyba planuoja įgyvendinti iki 2023-12-31, o vieną – sudarant 2023 m. konsoliduotuosius finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius¹⁷. Valdyba įsipareigojo, kuriant naują programinės įrangos modulį centralizuotam mokėjimo proceso vykdymui, užtikrinti, kad būtų atlikti reikalingi pakeitimai, susiję su apskaitos operacijų pensinių ir nepensinių išmokų srityje perdavimu laiku ir visa apimtimi į FVS (terminas 2027-12-31).
8. Dėl išvardytų aplinkybių negalime patvirtinti:
- ✓ kokia suma 2022 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio:
 - finansinės būklės ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis E.II.11 str. „Sukauptos mokėtinos sumos“ sumažintas fondo įsipareigojimų likutis (119 698,7 tūkst. Eur), o F. str. „Grynasis turtas“ – padidinti grynojo turto (2 365 873,4 tūkst. Eur) ir jį sudarančių straipsnių likučiai;
 - veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis ataskaitinio laikotarpio B.X str. „Socialinių išmokų“ sumažintos socialinių išmokų sąnaudos (5 899 154,5 tūkst. Eur), o straipsniuose C. „Pagrindinės veiklos perviršis ar deficitas“ (704 991,1 tūkst. Eur), H. „Grynasis perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką“ (705 667,8 tūkst. Eur) ir J. „Grynasis perviršis ar deficitas“ (705 667,8 tūkst. Eur) padidintas perviršis;
 - grynojo turto pokyčių ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis 8 ir 9 stulpelių 1, 9, 16 ir 17 eil. padidintas sukauptas perviršis ir grynas turtas;
 - ✓ finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateiktos informacijos apie fondo sąnaudas, sukauptas mokėtinas sumas, perviršį ir grynąjį turtą (2, 14, 15 pastaba ir P2, P17, P24) teisingumo.

¹⁵ VSDF valdybos 2023-04-18 raštas Nr. (1.78E) I-4413 ir 2023-09-22 raštas Nr. (1.78E) I-11406.

¹⁶ „Išnagrinėti periodinių išmokų mokėjimo procedūrų ypatumus ir nustatyti, kuriais atvejais apskaitoje neužregistruojamos ūkinės operacijos“; „Atlikti programinės įrangos pakeitimus, susijusius su neišmokėtų vienkartinį išmokų duomenimis, reikalingais apskaitai kaupimo principu tvarkyti“; „Atsižvelgus į VSAFAS reikalavimus ir Finansų ministerijos rekomendacijas, įvertinti Valstybinio socialinio draudimo fondo apskaitos politikos papildymo ar tikslinimo poreikį pensinių ir nepensinių išmokų apskaitos srityje (ir įsipareigojimų mirusių išmokų gavėjų paveldėtojams srityje) ir, jam esant, – atlikti apskaitos politikos pakeitimus“.

¹⁷ „Įvertinti, kiek pensinių ir nepensinių išmokų dėl įvairių priežasčių liko neišmokėta iki 2023-12-31 ir iki naujos programinės įrangos sukūrimo imtis priemonių, kad kiekvienais kitais metais būtų įvertinami ir laikantis kaupimo principo rankiniu būdu į apskaitą ir metines ataskaitas įtraukiami atitinkami duomenys apie Valstybinio socialinio draudimo fondo sąnaudas ir įsipareigojimus“.

Dėl neteisingo iš užsienio valstybių gautinų kompensavimo sumų (už nedarbo socialinio draudimo išmokas) pripažinimo ir jų nuvertėjimo bei nurašymo registravimo, negalime patvirtinti šių sumų likučio ir su jomis susijusių ūkinių operacijų teisingumo

9. Pagal Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentų nuostatas¹⁸ asmenims¹⁹ nedarbo socialinio draudimo išmokas skiria kompetentinga valstybė narė (paskutinės darbo vietos valstybė), o kitose valstybėse narėse įgytas nedarbo draudimo stažas sumuojamas tuo atveju, jei paskutinis nedarbo draudimo laikotarpis buvo įgytas Lietuvoje. Lietuva, vadovaudamasi šiais reglamentais, turi teisę kreiptis į valstybės narės kompetentingas institucijas dėl išmokėtų asmenims nedarbo socialinio draudimo išmokų susigrąžinimo.
10. VSDF valdyba ir jos paskirtas teritorinis skyrius (Panevėžio sk.) yra atsakingi už šių išmokų skyrimą ir mokėjimą vadovaujantis koordinavimo reglamentais bei Prekybos ir bendradarbiavimo susitarimu, už šių išmokų kompensavimą kitos valstybės narės kompetentingai įstaigai ir teikia kitoms valstybėms narėms prašymus dėl paskirtų ir išmokėtų šių išmokų kompensavimo²⁰. Išmokėjus asmenims nedarbo socialinio draudimo išmokas, valstybių narių socialinės apsaugos agentūroms elektroninėje socialinės apsaugos informacijos mainų sistemoje (EESSI) pateikiami šių išmokų kompensavimo reikalavimai, kurių pagrindu VSDF apskaitoje registruojamos per vienerius metus gautinos sumos (kitos gautinos sumos) ir mažinamos patirtų pagrindinės veiklos socialinių išmokų sąnaudos.
11. Nustatėme, kad gautinos sumos užregistruotos nesilaikant 17-ojo VSAFAS²¹, nes jų pripažinimo momentu patikimai neįvertinama teisė atgauti šias sumas: fondas tuo metu dar neturi informacijos, ar (ir kokia suma) patirtos socialinių išmokų sąnaudos bus kompensuotos²². Taip nesilaikoma ir 1-ojo VSAFAS²³ reikalavimo, kad subjektas pasirenka tokius apskaitos metodus, kuriais vadovaujantis finansinių ataskaitų elementų, tarp jų ir turto bei sąnaudų, vertė nebūtų nepagrįstai padidinta arba sumažinta.
12. VSDF apskaitoje pripažįstant gautinas sumas yra mažinamos patirtos socialinių išmokų sąnaudos, o užsienio valstybėms nekompensavus arba kompensavus tik dalį išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų, atitinkamomis sumomis nėra atstatomas socialinių išmokų sąnaudų sumažinimas, o registruojamos nuvertėjimo ir nurašytų sumų

¹⁸ Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentai (EB) Nr. 883/2004 (pagrindinis reglamentas) ir Nr. 987/2009 (įgyvendinimo reglamentas).

¹⁹ Europos Sąjungos valstybių narių, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, Europos ekonominės erdvės valstybių (Islandijos Respublikos, Lichtenšteino Kunigaikštystės, Norvegijos Karalystės) ir Šveicarijos konfederacijos piliečiams, taip pat asmenims be pilietybės ir pabėgėliams, gyvenantiems ir dirbusiems šiose valstybėse, kurie buvo draudžiami nedarbo draudimu, kaip to reikalauja tos valstybės narės nacionaliniai teisės aktai.

²⁰ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2021-12-20 įsakymas Nr. A1-921 „Dėl Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentų bei prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo nuostatų, susijusių su nedarbo socialinio draudimo išmokų skyrimu, mokėjimu ir draudimo laikotarpių sumavimu, įgyvendinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 7 p.

²¹ 17-asis VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“, 15 p.

²² Agentūros, įvertinusios reikalavimus, priima įvairius sprendimus: kompensuoja, iš dalies kompensuoja ar atsisako kompensuoti VSDF patirtas sąnaudas. Kompensavimo iš dalies ar atsisakymo kompensuoti priežastis – nesuderinamumas su valstybių narių teisės aktų reikalavimais, pavyzdžiui, kompensavimo suma viršija valstybėje narėje nustatytą ribą ar asmuo neturi teisės gauti išmokos.

²³ 1-asis VSAFAS „Informacijos pateikimas finansinių ataskaitų rinkinyje“, 14.8 ir 23 p.

sąnaudos²⁴. Taip nesilaikoma 11-ojo VSAFAS²⁵ reikalavimų finansinėse ataskaitose pagrindinės veiklos sąnaudas atskleisti pagal jų pobūdį (t. y. parodyti atitinkamuose sąnaudų straipsniuose), kadangi VSDF apskaitoje taikant pasirinktą gautinų sumų nurašymo ūkinių operacijų registravimo būdą neparodomas tikrasis patirtų socialinių išmokų sąnaudų (jos yra nepagrįstai sumažintos) ir tikrasis nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudų (jos yra nepagrįstai padidintos) dydis.

13. Siekiant teisingai tvarkyti VSDF turto ir sąnaudų apskaitą, VSDF valdybai rekomendavome²⁶ įvertinti į apskaitą įtraukiamų gautinų sumų, susijusių su išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimu, pripažinimo kriterijų atitiktį VSAFAS, jų nurašymo ūkinių operacijų registravimą ir pagal vertinimo rezultatus patikslinti ar papildyti VSDF apskaitos politiką. Vadovaujantis 7-uju VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“, atlikti reikiamus koreguojančiuosius įrašus apskaitoje. VSDF valdyba rekomendaciją įgyvendinti suplanavo iki 2024-02-28²⁷.
14. Dėl išvardytų aplinkybių negalime patvirtinti 2022 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio:
 - ✓ finansinės būklės ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis C.III.6 str. „Kitos gautinos sumos“ nurodyto iš užsienio socialinės apsaugos agentūrų gautinų nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimo sumų likučio (1 874,7 tūkst. Eur iš 7 591,9 tūkst. Eur) ir F.IV str. „Sukauptas perviršis ar deficitas“ nurodyto perviršio (5 473,8 tūkst. Eur iš 403 646,3 tūkst. Eur) teisingumo;
 - ✓ veiklos rezultatų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis B.VIII str. „Nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos“ nurodyto gautinų nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimo sumų nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudų (2 630,6 tūkst. Eur iš 23 780,2 tūkst. Eur) ir B.X str. „Socialinių išmokų sąnaudos“ nurodyto 2022 m. patirtų nedarbo socialinio draudimo sąnaudų sumažinimo (8 104,4 tūkst. Eur iš 5 899 154,5 tūkst. Eur), taip pat straipsniuose C. „Pagrindinės veiklos perviršis ar deficitas“ (704 991,1 tūkst. Eur), H. „Grynasis perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką“ (705 667,8 tūkst. Eur) ir J. „Grynasis perviršis ar deficitas“ (705 667,8 tūkst. Eur) nurodyto 5 473,8 tūkst. Eur perviršio teisingumo;
 - ✓ grynojo turto pokyčių ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis 8 ir 9 stulpelių 16 ir 17 eil. 5 473,8 tūkst. Eur ataskaitinio laikotarpio perviršio ir grynojo turto teisingumo;
 - ✓ finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte atitinkamai pateiktos informacijos apie fondo per vienus metus gautinas sumas, sąnaudas ir perviršį teisingumo (2, 8, 15 pastaba ir P2, P10).

²⁴ VSDF apskaitos politikos Sąnaudų apskaitos tvarkos aprašo 1 priedas.

²⁵ 11-asis VSAFAS „Sąnaudos“, 12.8 ir 12.10 p.

²⁶ Valstybės kontrolės 2021-03-21 raštas Nr. SD-(120-9.1.1-E-6161)-308.

²⁷ VSDF valdybos 2023-04-18 raštas Nr. (1.78E) I-4413. Priemonė: „Įvertinti VSDF apskaitoje taikomų gautinų sumų, susijusių su išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimu, pripažinimo kriterijų ir nurašymo operacijų registravimo atitiktį VSAFAS reikalavimams ir Finansų ministerijos rekomendacijoms. Esant poreikiui – patikslinti VSDF apskaitos politiką ir pagal VSAFAS reikalavimus atlikti koreguojančius įrašus apskaitoje“.

Trumpalaikės investicijos nepagrįstai pergrupuotos į pinigų ir pinigų ekvivalentų straipsnį

15. Pagal 17-ąjį VSAFAS²⁸ finansinio turto priskyrimas prie pinigų ekvivalentų yra nustatomas šio turto įsigijimo momentu. Pinigų ekvivalentai – trumpalaikės (iki trijų mėnesių) likvidžios investicijos, kurios gali būti greitai iškeičiamos į tam tikras pinigų sumas ir kurių vertės pokyčio rizika yra nereikšminga. Trumpalaikis finansinis turtas – finansinis turtas, kurį tikimasi parduoti arba panaudoti per 12 mėnesių nuo paskutinės einamojo ataskaitinio laikotarpio dienos.
16. Nustatėme, kad pirmojo pripažinimo metu trumpalaikis terminuotas indėlis – 100 000 tūkst. Eur (bankas „OP Corporate“, investavimas pradėtas 2022-07-08, indėlio grąžinimo terminas 2023-01-06, trukmė – 182 dienos) apskaitoje užregistruotas straipsnyje „Trumpalaikės investicijos“. Tačiau ataskaitinio laikotarpio pabaigoje šis indėlis nepagrįstai buvo perkeltas iš trumpalaikių investicijų straipsnio į straipsnį „Pinigai ir pinigų ekvivalentai“.
17. Dėl šios priežasties 2022 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio:
 - ✓ finansinės būklės ataskaitoje pagal 2022-12-31 duomenis C.IV str. „Trumpalaikės investicijos“ 100 000 tūkst. Eur sumažintas likutis (276 966,0 tūkst. Eur), o C.V str. „Pinigai ir pinigų ekvivalentai“ ta pačia suma padidintas likutis (1 373 640,7 tūkst. Eur);
 - ✓ aiškinamajame rašte atitinkamai pateikta netiksli informacija apie fondo trumpalaikės investicijas ir pinigus ir pinigų ekvivalentus (9,10 pastaba ir P11, lentelė „Iki išpirkimo termino laikomo finansinio turto ir suteiktų paskolų pokyčiai per ataskaitinį laikotarpį“).

Nepaaiškintas didesnis nei fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose nurodytas einamųjų metų rezultato skirtumas

18. VSDF 2022 m. konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių aiškinamuosiuose raštuose atskleista informacija apie šių rinkinių rezultato skirtumus ir paaiškintos jų priežastys. Aiškinamuosiuose raštuose nurodyta, kad fondo finansinių (II konsolidavimo lygio) ir biudžeto vykdymo ataskaitų einamųjų metų rezultato skirtumas lygus 1,3 mln. Eur (dėl fondo ir administravimo įstaigų tarpusavio sandorių eliminavimo konsoliduojant finansines ataskaitas – 1,5 mln. Eur, o dėl fondo finansinių ataskaitų (III konsolidavimo lygio) rezultato ir biudžeto vykdymo ataskaitų rezultato skirtumo – 0,2 mln. Eur).
19. Nustatėme, kad VSDF finansinių (III konsolidavimo lygio) ir fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rezultato skirtumas yra 249,9 tūkst. Eur, t. y. 29,4 tūkst. Eur didesnis nei jose nurodytas²⁹. Atsakingi VSDF valdybos darbuotojai negalėjo paaiškinti³⁰ šio skirtumo susidarymo priežasčių.

²⁸ 17-asis VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“, 5.23, 5.26 ir 9 p.

²⁹ Fondo finansinių (III konsolidavimo lygio) ir fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rezultato skirtumas yra 220,5 tūkst. Eur (704 202,2 – 704 422,7).

³⁰ VSDF valdyba 2023-08-11 el. paštu pateikė informaciją, kad skirtumas galėjo susidaryti dėl techninės klaidos, kurios priežasčių dėl didelės duomenų apimties negali identifikuoti.

20. VSDF valdybą informavome³¹, kad šios aplinkybės rodo vidaus kontrolės sistemos trūkumus, kuriuos fondo valdybai tikslinga įvertinti, siekiant užtikrinti rizikos veiksnių, kurie ateityje gali lemti reikšmingą neatitiktį konsoliduotuosiuose finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniuose, valdymą. Fondo valdyba apsvarstys³² galimas vidaus kontrolės priemones siekdama, kad šie neatitikimai nepasikartotų kituose ataskaitiniuose laikotarpiuose.
21. Dėl šių priežasčių negalime patvirtinti:
- ✓ 2022 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio finansinės būklės ataskaitoje pagal 2022-12-31 duomenis F. str. „Grynasis turtas“ ir jį sudarančių straipsnių (IV. „Sukauptas perviršis ar deficitas“, IV.1 „Einamųjų metų perviršis ar deficitas“) likučių dalies (29,4 tūkst. Eur) ir veiklos rezultatų ataskaitoje pagal 2022-12-31 duomenis J. str. „Grynasis perviršis ar deficitas“ tos pačios sumos perviršio;
 - ✓ atitinkamai fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte negalime patvirtinti pateiktos informacijos apie fondo einamųjų metų, sukauptą rezultatą ir grynąjį turtą teisingumo.

Kiti informacijos atskleidimo trūkumai

22. Nesilaikant 5-ojo VSAFAS nuostatų³³, VSDF 2022 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio pinigų srautų ataskaitoje neteisingai nurodyta valiutų kurso pasikeitimo įtaka pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiui. Turėjo būti nurodytas nerealizuotas valiutos kurso pokytis, susijęs su Vilniaus sk. užsienio valiutos likučiu kredito įstaigoje Lenkijos zlotais, nes kitose valiutinėse sąskaitose pinigų likučių, 2022-12-31 duomenimis, nebuvo³⁴.

1.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų

23. 2022-12-31 fondo konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenimis, 2022 m. fondas gavo 6 287 536,3 tūkst. Eur pajamų ir patyrė 5 583 113,7 tūkst. Eur išlaidų, einamųjų metų rezultatas 704 422,7 tūkst. Eur. Tiek fondo finansinės, tiek biudžeto vykdymo pajamų ir išlaidų ataskaitos sudaromos tuo pačiu kaupimo principu (skiriasi tik duomenų aibės). Todėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje nustatyti iškraipymai (ataskaitos [1.1 poskyris](#), 1–14 ir 18–21 p.) turi įtakos ir konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje pateiktiems duomenims. Visų nustatytų duomenų iškraipymų įtaka pateikta 3 priede, [26 psl.](#)

³¹ Valstybės kontrolės 2023-08-23 raštas Nr. SD-(120-9.1.1-E-6161)-838.

³² VSDF valdybos 2023-09-22 raštas Nr. (1.78E) I-11406.

³³ 5-asis VSAFAS „Pinigų srautų ataskaita“, 35, 36 ir 37 p.

³⁴ Dėl to 2022 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio pinigų srautų ataskaitoje pagal 2022-12-31 duomenis D. str. „Valiutos kursų pasikeitimo įtaka pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiui“ nurodyta 26,8 tūkst. Eur didesnė valiutos kursų pasikeitimo įtaka, o A.III.12 str. „Kitos išmokos“ nurodytas ta pačia suma mažesnis pagrindinės veiklos išmokų pinigų srautas. Aiškinamajame rašte atitinkamai pateikta neteisinga informacija apie fondo pagrindinės veiklos išlaidas ir kitas išmokas (21 pastaba).

24. Atsižvelgę į tai, 2022 m. konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje negalime patvirtinti:
- ✓ kokia suma pajamų ir išlaidų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis 2 str. „Išlaidos“ sumažintos išlaidos (5 583 113,7 tūkst. Eur) socialinio draudimo išmokoms (2.1–2.5 str.), o 3 str. „Einamųjų metų rezultatas“ (704 422,6 tūkst. Eur) padidintas einamųjų metų rezultatas;
 - ✓ biudžeto pajamų ir išlaidų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis 2 str. „Išlaidos“ išlaidų dalies (5 473,8 tūkst. Eur iš 5 583 113,7 tūkst. Eur) dėl nustatytų iškraipymų 2.4 str. „Nedarbo socialiniam draudimui“ (8 104,4 tūkst. Eur 2022 m. patirtų nedarbo socialinio draudimo išmokų sąnaudų sumažinimo) ir 2.7 str. „Neatgautinos ir abejotinai atgautinos sumos“ (šių išmokų kompensavimo sumų nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudų 2 630,6 tūkst. Eur) teisingumo, taip pat negalime patvirtinti 3 str. „Einamųjų metų rezultatas“ einamųjų metų rezultato dalies (5 473,8 tūkst. Eur iš 704 422,6 tūkst. Eur) teisingumo;
 - ✓ pajamų ir išlaidų ataskaitos pagal 2022-12-31 duomenis 3 str. „Einamųjų metų rezultatas“ nurodyto einamųjų metų rezultato dalies (29,4 tūkst. Eur) teisingumo;
 - ✓ aiškinamajame rašte pateiktos informacijos apie socialinio draudimo išmokų sąnaudas ir fondo einamųjų metų rezultatą teisingumo.

2. SOCIALINIO DRAUDIMO REZERVINIS FONDAS KAUPIAMAS IKI VIENERIŲ METŲ IŠLAIDŲ DYDŽIO

25. 2022 m. VSDF konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio duomenimis³⁵, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje Valstybinio socialinio draudimo rezervo fondas sudarė 1 962,2 mln. Eur. VSDF valdyba prognozuoja iki 2026 m. pabaigos rezervo fondo augimą iki 4 036,0 mln. Eur³⁶.
26. Nuo 2017 m. įsigaliojęs teisinis reglamentavimas³⁷, siekiant užtikrinti VSDF biudžeto stabilumą, nustato prievolę kasmet kaupti rezervo fondą. Šio rezervo piniginiai ištekliai valstybinio socialinio draudimo išmokoms finansuoti gali būti naudojami tik išskirtiniais atvejais – vadovaujantis Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniu įstatymu nustačius ir paskelbus išskirtines aplinkybes ir kai dėl jų atsiradimo nepakanka VSDF biudžeto atitinkamos valstybinio socialinio draudimo rūšies pajamų³⁸. Kiekvienais biudžetinėmis metais pagal atitinkamus finansinius rodiklius³⁹ nustatyta tvarka⁴⁰ apskaičiuojama į rezervo fondą pervestina

³⁵ VSDF 2022 metų konsoliduotojo finansinio ataskaitų rinkinio finansinės būklės ataskaitos F.II str. „Rezervai“ ir konsoliduotojo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio 2022 m. pinigų įplaukų ir išlaidų ataskaitos 5.1.1, 5.2.1 ir 5.3.1 str. Rezervinio fondo lėšos metų pradžioje, pokytis ir Rezervinio fondo lėšos metų pabaigoje.

³⁶ VSDF valdybos 2023-09-26 pateikti prognozuojami rodikliai.

³⁷ Valstybinio socialinio draudimo įstatymas, 35 str.

³⁸ Valstybinio socialinio draudimo rezervinio fondo sudarymo ir valdymo nuostatai, 29.1 p., Vyriausybės 2017-06-14 nutarimas Nr. 438, 2022-03-02 nutarimo Nr. 181 redakcija.

³⁹ Ten pat, 3 p. Rezervo fonde kaupiamos įplaukos: atitinkamų metų VSDF įplaukų dalis, viršijanti VSDF įprastinės ir investicinės veiklos išlaidas, įsipareigojimų pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartis išlaidas ir metų pabaigoje negrąžintų paskolų sumą, susidaranti įvertinus kasos apyvartos lėšų pokytį; pajamos, gautos investavus rezervo fondo lėšas; pajamos, gautos už Rezervo fondo lėšų likutį kredito įstaigos, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatyme, sąskaitoje; kitos teisėtai gautos pajamos.

⁴⁰ Atitinkamų metų VSDF įplaukų dalis, viršijanti VSDF įprastinės ir investicinės veiklos išlaidas, įsipareigojimų pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartis išlaidas ir metų pabaigoje negrąžintų paskolų sumą, susidaranti įvertinus kasos apyvartos lėšų pokytį.

jplaukų dalis. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teigimu⁴¹, šiuo metu rezervas tebe kaupiamas – siekiama sukaupti teisės aktuose nustatyto dydžio⁴² (t. y. paskutinių praėjusių metų fondo metinių išlaidų sumos⁴³, kuri 2023 m. pagal 2022 m. duomenis sudarytų 6 656,9 mln. Eur) rezervą.

3. SUVIENODINTI VALSTYBĖS SOCIALINIŲ FONDŲ BIUDŽETŲ SUDARYMO PRINCIPAI

27. Įgyvendinant 2018–2019 m. Valstybės kontrolės teiktas rekomendacijas⁴⁴ suvienodinti valstybės socialinių fondų – Valstybinio socialinio draudimo fondo, Garantinio fondo, Ilgalaikio darbo išmokų fondo – biudžetų sudarymo ir tvirtinimo principai. 2023-05-23 priimtas Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo įstatymas⁴⁵, kuriuo vadovaujantis visų valstybės socialinių fondų biudžetai bus sudaromi taikant kaupimo principą ir tvirtinami vienu įstatymu, valstybės socialinio draudimo fondo biudžete pajamos ir sąnaudos bus tvirtinamos pagal atskiras socialinio draudimo įmokų rūšis, o aiškinamajame rašte pateikiama informacija apie kiekvienos rūšies numatomus sukaupti rezultatus. Šiais pakeitimais sudarytos sąlygos palyginti fondų pajamas ir sąnaudas vienodais pjūviais planavimo ir atskaitomybės laikotarpiais. Toks informacijos pateikimas geriau atspindės atskirų socialinio draudimo rūšių įmokų ir išmokų ryšį bei suteiks reikšmingą informaciją priimant sprendimus dėl socialinio draudimo įmokų tarifų ar socialinio draudimo išmokų dydžių. Įgyvendinant naujas įstatymo nuostatas, patvirtintos Valstybės socialinių fondų biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės⁴⁶, patvirtinti naujos redakcijos Valstybės socialinių fondų biudžetų planavimo tvarkos aprašai bei valstybės socialinių fondų biudžetų klasifikacijos ir papildomos lentelės⁴⁷.
28. 2024 m. valstybės socialinių fondų biudžetai jau bus sudaryti kaupimo principu, bet atsiskaitydama dėl 2024 m. VSDF valdyba dar teks po du tuo pačiu kaupimo principu parengtus valstybės socialinių fondų ataskaitų rinkinius (finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų), kadangi Finansų ministerija dar nėra parengusi VSAFAS pakeitimų, reglamentuosiančių biudžeto vykdymo duomenų atskleidimą metiniame ataskaitų rinkinyje. Finansų ministerija iki 2023 m. pabaigos planuoja⁴⁸ parengti valstybės socialiniams fondams skirtą standartą, bet jo nuostatas numatoma taikyti atsiskaitymui dėl 2025 metų, nes dar būtina pritaikyti VSAKIS šių rinkinių konsolidavimui į nacionalinį ataskaitų rinkinį.

⁴¹ 2023-07-19 raštas Nr. (23.2Mr-55) SD-2990.

⁴² Valstybinio socialinio draudimo įstatymas, 35 str. 1 d.

⁴³ Paskutinių praėjusių metų fondo įprastinės, investicinės veiklos bei įsipareigojimų pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartis metinė išlaidų suma.

⁴⁴ Valstybinio audito ataskaitos: 2018-10-01 Nr. FA-2018-P-6-4-8-1, planuoti rekomendacijų įgyvendinimo terminai – 2020-06-30 ir 2020-12-31; 2019-09-30 Nr. FA-2, planuotas rekomendacijos įgyvendinimo terminas – 2020-12-31.

⁴⁵ Įstatymo Nr. IX-547 pakeitimo įstatymas, 2023-05-23 Nr. IV-1966.

⁴⁶ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2023-07-13 įsakymas Nr. A1-461.

⁴⁷ VSDF valdybos direktoriaus įsakymai: 2023-06-30 Nr. V-273 ir 2023-07-10 Nr. V-291.

⁴⁸ Finansų ministerijos 2023-08-10 pateikta informacija.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Laukiamas audito poveikis:

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija/ įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
1-asis pagrindinis audito rezultatas Dėl apskaitoje neužregistruotų su pensinių ir nepensinių išmokų skyrimu susijusių ūkinių operacijų negalime patvirtinti, kokia suma turi būti didesni fondo įsipareigojimai ir sąnaudos, o einamųjų metų rezultatas (perviršis) ir grynasis turtas – mažesni.	Didelės svarbos 1. Siekiant teisingos VSDF įsipareigojimų ir su jais susijusių sąnaudų apskaitos, išmokų taikomojoje sistemoje įdiegti funkcionalumus arba parinkti kitas priemones, užtikrinančias laiku atliekamą ir visų duomenų apie priimtus sprendimus dėl pensinių ir nepensinių išmokų skyrimo perkėlimą ar registravimą Finansų valdymo sistemoje*.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba	2027-12-31
	1.1. Išnagrinėti periodinių išmokų mokėjimo procedūrų ypatumus ir nustatyti, kuriais atvejais apskaitoje neužregistruojamos ūkinės operacijos.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba	2023-12-31
	1.2. Atlikti programinės įrangos pakeitimus, susijusius su neišmokėtų vienkartinį išmokų duomenimis, reikalingais apskaitai kaupimo principu tvarkyti.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba	2023-12-31
	1.3. Įvertinti, kiek pensinių ir nepensinių išmokų dėl įvairių priežasčių liko neišmokėta iki 2023-12-31 ir iki naujos programinės įrangos sukūrimo imtis priemonių, kad kiekvienais kitais metais būtų įvertinami ir laikantis kaupimo principo rankiniu būdu į apskaitą ir metines ataskaitas įtraukiami atitinkami duomenys apie Valstybinio socialinio draudimo fondo sąnaudas ir įsipareigojimus.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba	2024-02-28 Kasmet iki vasario 28 d.
	1.4. Kuriant naują programinės įrangos modulį centralizuotam mokėjimo proceso vykdymui, užtikrinti, kad būtų atlikti reikalingi pakeitimai, susiję su apskaitos operacijų pensinių ir nepensinių išmokų srityje perdavimu laiku ir visa apimtimi į Finansų valdymo sistemą.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba	2027-12-31
1-asis pagrindinis audito rezultatas Fondo apskaitos politikoje nėra nustatyti kriterijai, požymiai ir įvertinimo būdai, pagal	Vidutinės svarbos 2. Siekiant teisingos VSDF įsipareigojimų ir su jais susijusių sąnaudų apskaitos, įsivertinti įsipareigojimų, kylančių išmokų gavėjų mirties atveju paveldėtojams (iki sprendimo paveldėtojui skirti išmoką priėmimo), pripažinimo kriterijų atitiktį VSAFAS ir pagal vertinimo rezultatus patikslinti ar papildyti VSDF apskaitos politiką*.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba	2023-12-31

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija/ įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
kuriuos išmokų gavėjų mirties atveju kylantys fondo įsipareigojimai paveldėtojams (iki tol, kol jiems pasikreipus į administratorių priimamas sprendimas skirti išmoką) pripažįstami apskaitoje ir priskiriami atitinkamai įsipareigojimų grupei.	2.1. Atsižvelgus į VSAFAS reikalavimus ir Finansų ministerijos rekomendacijas, įvertinti Valstybinio socialinio draudimo fondo apskaitos politikos papildymo ar tikslinimo poreikį pensinių ir nepensinių išmokų apskaitos srityje (ir įsipareigojimų mirusių išmokų gavėjų paveldėtojams srityje) ir, jam esant, – atlikti apskaitos politikos pakeitimus.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba	2023-12-31
1-asis pagrindinis audito rezultatas Dėl neteisingo iš užsienio valstybių gautinų kompensavimo sumų (už nedarbo socialinio draudimo išmokas) pripažinimo ir jų nuvertėjimo bei nurašymo registravimo negalime patvirtinti šių sumų likučio ir su jomis susijusių ūkinių operacijų teisingumo.	Vidutinės svarbos 3. Siekiant teisingos VSDF turto ir sąnaudų apskaitos, įsivertinti apskaitomų gautinų sumų, susijusių su išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimu, pripažinimo kriterijų atitiktį VSAFAS, jų nurašymo ūkinių operacijų registravimą ir pagal vertinimo rezultatus patikslinti ar papildyti VSDF apskaitos politiką. Vadovaujantis 7-uuju VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“ atlikti reikiamus koreguojančius įrašus apskaitoje*.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba	2024-02-28
	3.1. Įvertinti VSDF apskaitoje taikomų gautinų sumų, susijusių su išmokėtų nedarbo socialinio draudimo išmokų kompensavimu, pripažinimo kriterijų ir nurašymo operacijų registravimo atitiktį VSAFAS reikalavimams ir Finansų ministerijos rekomendacijoms. Esant poreikiui – patikslinti VSDF apskaitos politiką ir pagal VSAFAS reikalavimus atlikti koreguojančius įrašus apskaitoje.	Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba	2024-02-28

* Atsižvelgiant į rekomendacijos pobūdį, pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės nebus nustatomi.

** Priemonės ir terminus joms įgyvendinti pateikė Valstybinio socialinio draudimo valdyba.

*** Rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos metu gali būti tikslinamos arba keičiamos rekomendacijų įgyvendinimo plane nurodytos priemonės Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Aktualus priemonių sąrašas yra pateikiamas Valstybės kontrolės atviruose duomenyse adresu www.valstybeskontrolė.lt.

Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie priemonių įgyvendinimą plane nustatytais terminais:

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Veiklos stebėsenos ir kontrolės skyriaus patarėja Inga Vasiliauskienė, tel. (8 5) 250 0883, inga.vasiliauskiene@sodra.lt.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„2022 metų Valstybinio socialinio
draudimo fondo konsoliduotųjų
finansinių ir biudžeto vykdymo
ataskaitų rinkinių finansinio audito
rezultatai“
1 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas:

- ✓ įvertinti 2022 m. Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis ir pareikšti nepriklausomas auditoriaus nuomones.

Audituotos 2022 metų konsoliduotosios finansinės ataskaitos:

- ✓ konsoliduotoji finansinės būklės ataskaita pagal 2022-12-31 duomenis;
- ✓ konsoliduotoji veiklos rezultatų ataskaita pagal 2022-12-31 duomenis;
- ✓ konsoliduotoji pinigų srautų ataskaita pagal 2022-12-31 duomenis;
- ✓ Konsoliduotoji grynojo turto pokyčių ataskaita pagal 2022-12-31 duomenis;
- ✓ konsoliduotųjų finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas.

Audituotos 2022 m. konsoliduotosios biudžeto vykdymo ataskaitos:

- ✓ konsoliduota fondo biudžeto pajamų ir išlaidų ataskaita pagal 2022-12-31 duomenis
- ✓ konsoliduotoji 2022 m. pinigų įplaukų ir išlaidų ataskaita;
- ✓ fondo biudžeto 2022 m. vykdymo aiškinamasis raštas.

Veikusios pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- ✓ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos;
- ✓ fondo valdybos teritoriniai skyriai: Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio.

Auditui taikytas reikšmingumas:

- ✓ 29 400,0 tūkst. Eur konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio finansinės būklės ir grynojo turto pokyčių ataskaitai;
- ✓ 55 831,1 tūkst. Eur konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio veiklos rezultatų, piniginių srautų ataskaitoms ir konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniui.

Reikšmingu dalyku 2022 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje (finansinės būklės ir grynojo turto pokyčių ataskaitose) yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 1 proc. turto vertės pagal finansinės būklės ataskaitos 2022-12-31 duomenis (tai sudarė 2 940 003,5 tūkst. Eur). Reikšmingu dalyku 2022 m. konsoliduotųjų

finansinių ataskaitų rinkinyje (veiklos rezultatų ir pinigų srautų ataskaitose) ir 2022 m. konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 1 proc. konsoliduotoje biudžeto pajamų ir išlaidų ataskaitoje pagal 2022-12-31 duomenis nurodytų faktinių išlaidų (tai sudarė 5 583 113,7 tūkst. Eur). Kokybiškai reikšmingais laikomi ir mažesni iškraipymai, kurie yra svarbūs informacijos vartotojui dėl jų pobūdžio, aplinkybių ar konteksto, kuriems esant jie atsirado. Kokybiškai reikšmingu dalyku yra laikomas ir svarbiausių vidaus kontrolės priemonių nebuvimas ar jų nesilaikymas.

Audito apimties apribojimai:

- ✓ Audito apimties apribojimų nebuvo.

Auditas atliktas:

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁴⁹, kurie apima tarptautinius audito standartus (TAS)⁵⁰;
- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad (konsoliduotosiose) finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų bei to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Audito apimtis ir metodai

2022 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

2022 m. pradžioje turto likutis buvo iš viso 2 215 903,0 tūkst. Eur, finansavimo sumų 51,2 tūkst. Eur, įsipareigojimų 555 646,1 tūkst. Eur, grynojo turto 1 660 205,7 tūkst. Eur. 2022 m. pabaigoje turto likutis buvo iš viso 2 940 003,5 tūkst. Eur, finansavimo sumų 179,2 tūkst. Eur, įsipareigojimų 573 950,9 tūkst. Eur, grynojo turto 2 365 873,4 tūkst. Eur.

2022 m. gautos pajamos ir patirtos sąnaudos:

2022 m. gauta pagrindinės veiklos pajamų 6 721 350,7 tūkst. Eur, patirta pagrindinės veiklos sąnaudų 6 016 359,6 tūkst. Eur.

2022 m. gautos įplaukos ir patirtos išlaidos:

2022 m. gauta 6 281 000,4 tūkst. Eur pagrindinės veiklos pinigų įplaukų ir patirta 5 574 488,7 tūkst. Eur išlaidų; gauta 3 177 498,0 tūkst. Eur kitos veiklos pinigų įplaukų ir patirta 3 099 374,5 tūkst. Eur išlaidų. Investicinės veiklos pinigų įplaukos 100 050,4 tūkst. Eur, išlaidos – 1 081 096,6 tūkst. Eur; finansinės veiklos pinigų išlaidos – 1 317,8 tūkst. Eur.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2022 metų (konsoliduotųjų) metinių ataskaitų rinkinių duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- per vienerius metus gautinos sumos, ilgalaikių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai, sukauptos mokėtinos sumos, grynasis turtas (sukauptas perviršis ir deficitas), pagrindinės veiklos sąnaudos (socialinių išmokų, nuvertėjimo ir nurašytų sumų), apskaitos politikos keitimo ir esminių apskaitos klaidų taisymo įtaka.

Sritys, kuriose vertintas vidaus kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- Atlikti kontrolės testai pajamų iš draudėjų ir apdraustųjų pagrindinių kontrolės priemonių, skirtų užtikrinti, kad šios sumos būtų pagrįstos tinkamais dokumentais, apskaitos registruose užregistruojamos laiku, teisingos vertės, tinkamose sąskaitose ir teisingai nurodytos finansinėse ataskaitose.
- Pasinaudota 2021 m. audito metu atlikto vidaus kontrolės procedūrų efektyvumo vertinimo rezultatais: atliekant 2021 m. VSDF konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų auditą atlikti kontrolės testai pensijų išmokų srityje – atlikti kontrolės testai pagrindinių kontrolės priemonių, skirtų užtikrinti, kad šios sumos būtų pagrįstos tinkamais dokumentais, apskaitos registruose užregistruojamos laiku, teisingos vertės, tinkamose sąskaitose ir teisingai nurodytos finansinėse ataskaitose.

⁴⁹ 2000–2899-ieji TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2023-08-27).

⁵⁰ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų (iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta 2023-08-27).

Audito apimtis ir metodai

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalieji testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Turto srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti vidutinės ir didelės apimties detalieji testai. Vertinta: ilgalaikio ir trumpalaikio turto inventorizacijos atlikimo tinkamumas; ilgalaikio finansinio turto (ilgalaikių investicijų ir po vieno metų gautinų sumų), trumpalaikių investicijų ir per vienus metus gautinų sumų, gautinų vaikų išlaikymo išmokų nurašymo/nuvertėjimo, grynojo turto (pinigų ir pinigų ekvivalentų, rezervinio fondo) ūkinių operacijų registravimas apskaitos registruose (laiku, teisingos vertės, esant pagrindžiantiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis). Audito tikslais gauta informacija iš kredito įstaigų apie fondo turto (pinigų) likučius, esančius 2022-12-31 šių kredito įstaigų sąskaitose.
- Įsipareigojimų srityje siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti vidutinės ir didelės apimties detalieji testai. Vertinta: ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų inventorizacijos atlikimo tinkamumas; socialinių išmokų atidėjinių pagal atnaujintą VSDF išmokų atidėjinių tvarką, mokėtinų sumų į biudžetą ir fondus, grąžintinų mokesčių, įmokų ir jų permokų, sukauptų mokėtinų sumų ūkinių operacijų registravimas apskaitos registruose (laiku, teisingos vertės, esant pagrindžiantiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis).
- Pajamų srityje siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos ir vidutinės apimties detalieji testai. Vertinta: pajamų iš draudėjų, apdraustųjų, savarankiškai dirbančių asmenų pripažinimas, įvertinimas ir su jomis susijusių gautinų sumų registravimas (laiku, teisingomis sumomis, esant tinkamiems pagrindžiamiesiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis); finansavimo sumų iš valstybės biudžeto registravimas (laiku, teisingomis sumomis, esant tinkamiems pagrindžiamiesiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis); pateikimas ataskaitose.
- Sąnaudų srityje siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos ir vidutinės apimties detalieji testai. Vertinta: darbo užmokesčio ir socialinio draudimo, socialinių išmokų (pensijų, ligos, motinystės, nedarbo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų), iš valstybės biudžeto finansuojamų išmokų sąnaudų pripažinimas ir registravimas (tą ataskaitinį laikotarpį, kurį jos buvo patirtos, pagrįstumas, tikrumas, užregistravimas teisingos vertės, tinkamose sąskaitose); su jomis susijusių įsipareigojimų registravimas laiku, teisinga suma, atitinkančia nurodytas pagrindžiamuosiuose dokumentuose; pateikimas ataskaitose.
- Gautų ir panaudotų finansavimo sumų iš valstybės biudžeto registravimas (laiku, teisingomis sumomis, esant tinkamiems pagrindžiamiesiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis); pateikimas ataskaitose.
- Metinių konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų sudarymas – atliktos pagrindinės procedūros, siekiant gauti atskleidimo tvirtinimus.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;
 - bendras (konsoliduotųjų) finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus;
 - bendras (konsoliduotųjų) biudžeto vykdymo ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pateikimo reikalavimus.
-

Valstybinio audito ataskaitos
„2022 metų Valstybinio socialinio
draudimo fondo konsoliduotųjų
finansinių ir biudžeto vykdymo
ataskaitų rinkinių finansinio audito
rezultatai“
2 priedas

Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniui

Eil. Nr.	Straipsniai	VSDF KFAR duomenys, tūkst. Eur	Iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
KONSOLIDUOTOJI FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA				
A	ILGALAIKIS TURTAS	815 250,4	-	-
	I. NEMATERIALUSIS TURTAS	5 724,2	-	-
	II. ILGALAIKIS MATERIALUSIS TURTAS	3 808,8	-	-
	III. LGALAIKIS FINANSINIS TURTAS	805 717,5	-	-
B	BIOLOGINIS TURTAS	0,0	-	-
C	TRUMPALAIKIS TURTAS	2 124 753,1	-	1 874,7
	I. ATSARGOS	62,6	-	-
	II. IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI	84,6	-	-
	III. PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	473 999,1	-	1 874,7
	IV. TRUMPALAIKĖS INVESTICIJOS	276 966,0	+100 000,0	-
	v. PINIGAI IR PINIGŲ EKIVALENTAI	1 373 640,7	-100 000,0	-
D	FINANSAVIMO SUMOS	179,2	-	-
E	ĮSIPAREIGOJIMAI	573 950,9	-	*
	I. ILGALAIKIAI	49 106,5	-	-
	II. TRUMPALAIKIAI	524 844,5	-	*
F	GRYNASIS TURTAS	2 365 873,4	-	*
				5 503,2
	ii. REZERVAI	1 962 227,1		*
	IV. SUKAUPTAS PERVERŠIS AR DEFICITAS	403 646,3		*
				5 503,2
G	MAŽUMOS DALIS	0,0	-	-
KONSOLIDUOTOJI VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS	6 721 350,7	-	-
	I. FINANSAVIMO PAJAMOS	2 921 098,4	-	-
	II. MOKESČIŲ IR SOCIALINIŲ ĮMOKŲ PAJAMOS	3 785 444,1	-	-
	III. PAGRINDINĖS VEIKLOS KITOS PAJAMOS	14 808,3	-	-
B	PAGRINDINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS	-6 016 359,6	-	*
	VIII. NUVERTĖJIMO IR NURĄŠYTŲ SUMŲ	-23 780,2	-	2 630,6
	X. SOCIALINIŲ IŠMOKŲ	-5 899 154,5	-	*
				8 104,4
C	PAGRINDINĖS VEIKLOS PERVERŠIS AR DEFICITAS	704 991,1	-	*

Eil. Nr.	Straipsniai	VSDF KFAR duomenys, tūkst. Eur	Iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
				5 503,2
D	KITOS VEIKLOS REZULTATAS	44,5	-	-
E	FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAS	741,9	-	-
F	APSKAITOS POLITIKOS KEITMO IR ESMINIŲ APSKAITOS KLAIDŲ TAISYMO ĮTAKA	-109,8	-	-
G	PELNO MOKESTIS	0,0	-	-
H	GRYNASIS PERVERŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ	705 667,8	-	* 5 503,2
I	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	0,0	-	-
J	GRYNASIS PERVERŠIS AR DEFICITAS	705 667,8	-	* 5 503,2
GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA				
1	LIKUTIS 2020 M. GRUODŽIO 31 D.	1 144 609,3	-	*
9	LIKUTIS 2021 M. GRUODŽIO 31 D.	1 660 205,7	-	*
16	ATASKAITINIO LAIKOTARPIO GRYNASIS PERVERŠIS AR DEFICITAS	705 667,8	-	* 5 503,2
17	LIKUTIS 2022 M. GRUODŽIO 31 D.	2 365 873,4	-	* 5 503,2
KONSOLIDUOTOJI PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	784 337,12	-	-
I.	ĮPLAUKOS	9 273 810,7	-	-
II.	PERVESTOS LĖŠOS	-1 837 017,9	-	-
III.	IŠMOKOS	-6 652 455,7	-26,8	-
B	INVESTICINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-981 575,2	-	-
C	FINANSINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-800,7	-	-
D	VALIUTOS KURSŲ PASIKEITIMO ĮTAKA PINIGŲ IR PINIGŲ EKVIVALENTŲ LIKUČIUI	-27,0	+26,8	-

KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Pateikta netiksli informacija apie fondo trumpalaikes investicijas ir pinigų bei pinigų ekvivalentus (9, 10 pastaba ir P11 lentelė „Iki išpirkimo termino laikomo finansinio turto ir suteiktų paskolų pokyčiai per ataskaitinį laikotarpį“).

Negalime patvirtinti aiškinamajame rašte (2, 8, 15 pastaba bei P2 ir P10 priedai) pateiktos informacijos apie gautinas iš užsienio kompetentingų institucijų kompensacijas už nedarbo socialinio draudimo išmokas, nuvertėjimo ir nurašytų šių gautinų sumų teisingumo.

Dėl neteisingai nurodytos valiutų pasikeitimo įtakos pinigų ir pinigų ekvivalentų likučiui, pateikta neteisinga informacija apie fondo pagrindinės veiklos išlaidas ir kitas išmokas (21 pastaba).

Dėl nepaaiškinto skirtumo tarp fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių rezultato, pateikta netiksli informacija apie fondo einamųjų metų rezultatą, sukauptą rezultatą ir grynąjį turtą.

Dėl neužregistruotų pensinių ir nepensinių išmokų negalime patvirtinti finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte pateiktos informacijos apie fondo sąnaudas, sukauptas mokėtinas sumas ir perviršį (2, 14, 15 pastaba ir P2, P17, P24) teisingumo.

* Sisteminiai trūkumai, dėl kurių apskaitoje neužregistruota dalis fondo įsipareigojimų ir su jais susijusių sąnaudų (įsipareigojimai ir sąnaudos sumažintos, perviršis ir grynasis turtas padidintas).

Valstybinio audito ataskaitos
„2022 metų Valstybinio socialinio
draudimo fondo konsoliduotųjų
finansinių ir biudžeto vykdymo
ataskaitų rinkinių finansinio audito
rezultatai“
3 priedas

Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniui

Eil. Nr.	Straipsniai	VSDF KFAR duomenys, tūkst. Eur	Iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (-)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
KONSOLIDUOTOJI PAJAMŲ IR IŠLAIDŲ ATASKAITA				
1.	PAJAMOS	6 287 536,3	-	-
1.1.	DRAUDĖJŲ VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKOS	434 269,2	-	-
1.2.	APDRAUSTŲJŲ VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKOS	3 230 862,2	-	-
1.3.	SAVARANKIŠKAI DIRBANČIŲ ASMENŲ VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮMOKOS	120 328,9	-	-
1.6.	ASIGNAVIMAI IŠ VALSTYBĖS BIUDŽETO	2 481 361,7	-	-
2.	IŠLAIDOS	5 583 113,7	-	*
				5 473,8
2.1.	PENSIJŲ SOCIALINIAM DRAUDIMUI	4 303 596,3	-	*
2.2.	LIGOS SOCIALINIAM DRAUDIMUI	450 795,2	-	*
2.3.	MOTINYSTĖS SOCIALINIAM DRAUDIMUI	397 536,2	-	*
2.4.	NEDARBO SOCIALINIAM DRAUDIMUI	285 104,9	-	*
				8 104,4
2.5.	NELAIMINGŲ ATSITIKIMŲ DARBE IR PROFESINIŲ LIGŲ SOCIALINIAM DRAUDIMUI	35 588,2	-	*
2.6.	LĖŠOS, PERVEDAMOS Į PENSIJŲ FONDUS	34,9	-	-
2.7.	NEATGAUTINOS IR ABEJOTINAI ATGAUTINOS SUMOS	10 953,9	-	2 630,6
2.8.	VEIKLOS SĄNAUDOS	99 504,2	-	-
3.	EINAMŲJŲ METŲ REZULTATAS	704 422,7	-	*
				5 503,2
KONSOLIDUOTŲJŲ BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS				
Dėl nepaaiškinto skirtumo tarp fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių rezultato pateikta netiksli informacija apie fondo einamųjų metų rezultatą.				
Dėl neužregistruotų pensinių ir nepensinių išmokų negalime patvirtinti aiškinamajame rašte pateiktos informacijos apie fondo socialinio draudimo išmokų sąnaudas, ir einamųjų metų rezultatą teisingumo.				
* Sisteminiai trūkumai, dėl kurių apskaitoje neužregistruota dalis fondo sąnaudų (sąnaudos sumažintos, einamųjų metų rezultatas padidintas).				

Šaltinis – Valstybės kontrolė, 2022 m. VSDF KBVAR duomenys.

